

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2016

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategia 2016 (E 18/2016 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- EU-erityisasiantuntija Jussi Soramäki, valtioneuvoston kanslia
- Euroopan parlamentin jäsen Merja Kyllönen, Euroopan parlamentti
- Euroopan parlamentin jäsen Sirpa Pietikäinen, Euroopan parlamentti
- kansliapäällikkö Hannele Pokka, ympäristöministeriö
- kansainvälisten asioiden neuvos Liisi Klobut, ympäristöministeriö
- neuvotteleva virkamies Erja Fagerlund, työ- ja elinkeinoministeriö
- ylitarkastaja Ville Niemi, työ- ja elinkeinoministeriö

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ympäristövaliokunta yhtyy valtioneuvoston kirjelmän peruslähtökohtiin siitä, että on tarkoituksenmukaista kehittää Suomen EU-politiikan strategista suunnittelua korvaamalla kerran vaalikaudessa laadittu EU-selonteko vuosittaisella EU-vaikuttamisstrategialla, joka perustuu hallitusohjelmaan. Koska hallitusohjelma sisältää usean vuoden kattavan strategisen peruslinjan, on luontevaa, että sitä täydennetään lyhyemmän tähtäimen konkreettisemmilla vaikuttamisstrategioilla. Vuosittaisella konkreettisemmalla tavoitteenasettelulla voidaan vahvistaa sekä poliittista ohjausta että eduskunnan säännöllisiä vaikutusmahdollisuuksia.

Strategiatyön osana ministeriöt ovat laatineet oman hallinnonalansa kattavan yksityiskohtaisemman EU-vaikuttamissuunnitelman vuodelle 2016. Valtioneuvoston EU-strategia muodostaa ministeriöiden vaikuttamissuunnitelmien kanssa perustan vuoden 2016 vaikuttamistyölle. Valiokunta pitää välttämättömänä valtioneuvoston suunnitelmaa siitä, että kutakin vuotta koskeva strategia laaditaan jatkossa riittävän ajoissa jo edeltävän vuoden lopulla.

Valiokunnan lausunto YmVL 12/2016 vp

Ympäristövaliokunnan toimialaan kuuluvia keskeisimpiä painopisteitä ovat EU:n ilmasto- ja energiapaketin eri osa-alueet, kuten ehdotus päästökauppadirektiiviksi sekä tulevat ehdotukset jäsenvaltioiden välisestä taakanjaosta päästökaupan ulkopuolisella sektorilla sekä maankäyttösektorin sääntelystä. Muita ajankohtaisia teemoja ovat kierto- ja biotalouden edistäminen ja teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpanopäätösten loppuunsaattaminen.

Myös kestävästi tuotetun biomassan käytön sääntely ja kehittyneiden biopolttoaineiden tuotannon ja eurooppalaisten markkinoiden kehittyminen ovat keskeisiä kysymyksiä. Energiatehokkuuteen liittyviä aloitteita odotetaan komissiolta, ja energiaunionin edellyttämä energia- ja ilmastusuunnitelman laadinta on tärkeää.

Valiokunta peräänkuuluttaa aktiivista ja rakentavaa otetta ympäristöasioiden kokonaisuuden strategiseen hallintaan katsoen, että Suomen tulisi profiloitua vahvasti ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen haasteisiin vastaajana. Kunnianhimoiset kasvihuonekaasupäästövähennystavoitteet EU-tasolla sekä bio- ja kiertotalouden edistäminen lisäävät eurooppalaista ja globaalia kysyntää cleantech-ratkaisuille ja -tuotteille ja edistävät siten suomalaisten yritysten kilpailukykyä. Nämä tavoitteet ovat myös hyvin linjassa hallitusohjelman kanssa, jonka tavoitteena on tehdä Suomesta bio- ja kiertotalouden sekä cleantechin edelläkävijä.

Pariisin ilmastokokouksessa joulukuussa 2015 hyväksytty kattava kansainvälinen ilmastopoliittinen sopimus oli historiallinen läpimurto päästöjen rajoittamiseksi kestäväälle tasolle. Pariisin sopimuksen täytäntöönpano ilmasto- ja energiapolitiikan alaan kuuluvin ratkaisuin on keskeistä sekä sopimuksen onnistuneen täytäntöönpanon että Euroopan kilpailukyyn turvaamisen kannalta. Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoite on pitää ilmaston lämpeneminen selvästi alle 2 °C:ssa ja pyrkiä kohti 1,5 °C:tta sekä maailmanlaajuisten päästöjen kääntämisestä laskuun mahdollisimman pian. YK:n pääsihteerin järjestämässä tilaisuudessa New Yorkissa huhtikuussa sopimuksen allekirjoitti 174 maata ja EU. Koskaan aiemmin YK:n historiassa yhtä monta maata ei ole allekirjoittanut kansainvälistä sopimusta yhden päivän aikana. Huhtikuun jälkeen sopimuksen allekirjoittaneiden maiden määrä on kasvanut jo lähes 180:een. Toistaiseksi annetut päästövähennyslupaukset eivät kuitenkaan globaalisti vielä riitä sovitun tavoitteen saavuttamiseen. EU:lta Pariisin sopimuksen toimeenpano edellyttää huomattavia ja nopeita toimia päästöjen vähentämiseksi, sillä päästöt tulee saada käytännössä nolnaan vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteen toteuttaminen edellyttää siten ennakkoluulottomia ja laaja-alaisia toimia.

Komission kiertotalouspaketti sisältää laaja-alaisen toimintasuunnitelman kiertotalouden edistämiseksi. Valiokunta pitää sitä hyvänä avauksena tavoiteltaessa resurssiviisasta, vähähiilistä ja kestävä kehityksen periaatteisiin nojaavaa yhteiskuntaa, jossa on laadukkaan talouskasvun mahdollisuus. Kiertotalouden keinoin voidaan edistää kilpailukykyä suojaamalla yrityksiä resurssien niukkuudelta ja hintojen epävakaisuudelta sekä auttamalla luomaan uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä innovatiivisia ja tehokkaampia tapoja tuottaa ja kuluttaa. Näin voidaan myös säästää energiaa ja välttää peruuttamattomia vahinkoja ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle sekä vähentää ilman, maaperän ja veden pilaantumista.

Valiokunta korostaa, että aktiivinen kiertotalouden edistäminen auttaa kääntämään muutoksen mahdollisuudeksi edistää kasvua etenkin uusilla kärkialoilla cleantechissä ja biotaloudessa ja siten myös kansallista etua. Murrosvaiheessa tarvitaan uusia ajattelutapoja, ja digitalisaatio on kes-

Valiokunnan lausunto YmVL 12/2016 vp

keinen muutoksen mahdollistaja. Valiokunta katsoo, että aktiivinen ja rakentava, edelläkävijyyttä tavoitteleva ote hyödyttää Suomea kokonaisuutena vahvistamalla myös kuvaa vakaasta ja osaavasta toimintaympäristöstä ja siten kannattavasti investointikohteesta. Suomi on jo monessa suhteessa edelläkävijä kiertotalouteen liittyvissä kysymyksissä, ja onkin tärkeää vaikuttaa siihen, että EU-tasolla saadaan jatkossa aikaan riittävän konkreettisia ja kunnianhimoisia käytännön toimitasuunnitelmia kiertotalouden vauhdittamiseksi.

Valiokunta korostaa, että osana aktiivista EU-vaikuttamista Suomen tulisi aikaisempaa enemmän arvioida EU:n ympäristöpolitiikan suurta kuvaa ja toimia itse aloitteellisesti esimerkiksi ehdottaen EU-päätöksentekoon otettavia asioita. Kansallisesti tärkeitä teemoja Suomelle voisivat olla esimerkiksi puurakentamisen edistämiseen, arktiseen ympäristöön, biodiversiteettiin tai LNG-verkoston rakentamisen edistämiseen liittyvät kysymykset. Olennaista valittavan teeman tai ehdotuksen osalta on, että se yhdistää kaikki saman asian taakse ja Suomesta viestitään johdonmukaisesti yhtä, yhteistä linjaa.

EU:n ympäristölainsäädännön selkeyden ja johdonmukaisuuden parantaminen sekä lainsäädännön yhdenmukainen noudattaminen ja sen riittävä valvonta ovat tärkeitä tavoitteita myös ympäristötavoitteiden toteuttamiseksi käytännössä. Esimerkiksi kiertotalouden tavoitteiden kanssa ristiriidassa voivat olla sääntelypäselvyydet ja hankaluudet, jotka estävät materiaalien tehokasta kierrättämistä. Pyrkimyksessä kevyempään sääntelyyn on kuitenkin huolehdittava korkeatasoisen ympäristönsuojelun ja kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutumisesta.

Valiokunta toteaa vielä, että Suomen EU-vaikuttamisstrategian tulee perustua ennakkolliseen vaikuttamiseen niin varhaisessa vaiheessa, että komission ehdotusta ei vielä ole. Tämä on resursseja vaativaa työtä, ja siksi pienen jäsenmaan on priorisoitava, mitä pidetään keskeisimpinä kysymyksinä, ja panostettava näihin. Kansallisten tavoitteiden saavuttamista tukevaa ryhmävaikuttamista tulee hyödyntää toimivimmalla mahdollisella maakokoonpanolla, erityisesti pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksia olisi hyödynnettävä, silloin kun se on mahdollista. Käytävissä olevien resurssien kannalta haasteellista on myös se, että kun Euroopan parlamentti on neuvoston kanssa tasavertainen lainsäätävä, vaikuttamista on kyettävä suuntaamaan tehokkaasti myös siihen. Parlamentin osalta tärkeää on viestiä paitsi suomalaisille Euroopan parlamentin jäsenille myös kunkin asian avainhenkilöille kansallisuudesta riippumatta. Vaikuttamista tulee myös jatkaa johdonmukaisesti prosessien loppuun saakka. Valiokunta toteaa, että onnistunut vaikuttaminen EU-päätöksentekoon edellyttää paitsi riittäviä resursseja ja osaamista, myös viestinnällisiä taitoja. Vähenevien resurssien vuoksi haasteena on panostusten oikea-aikainen priorisoiminen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 20.5.2016

Valiokunnan lausunto YmVL 12/2016 vp

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Riitta Myller sd
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Nasima Razmyar sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Arto Pirttilahti kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos